

EIDSKOG
KOMMUNE

Foto: Eidskog kommune/Robert Eik

Kommunedelplan

Kulturplan

2010 - 2014

Veien til en kulturplan

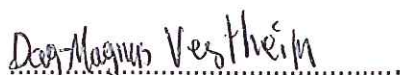
Kultur har vært komitèens ad hoc.
Alle har gjort sitt og løftet i flokk
I debatt om "skolesekk" og "spaserstokk",
Men nå er det nok.

Reisen gjennom historie, arkitektur og litteratur er til ende.
Her er resultatet vi kan sende.
Kunne vært bedre kan hende,
Men noe kan dere vel anvende?
Det har vært kul tur!

Skotterud 24.03.2010

Kjell Gullberg

Kåre Delviken

Dag Magnus Vestheim

Guttorm Kristiansen

Maja Samsonstuen

Anita Seterlien Olsson

Berit Haveråen
leder

1.	INNLEDNING	4
1.1.	Visjoner.....	5
1.2.	Planens formål.....	5
1.3.	Hovedmålsetting.....	5
1.4.	Planprosess – Organisering av planarbeidet	5
2.	BAKGRUNN / SENTRALE POLITISKE FØRINGER	6
2.1	Bakgrunn.....	6
2.2	Sentrale politiske føringer	6
2.3	Lovgrunnlag	7
3.	PLANOMRÅDER OG BEGREPER	8
3.1	Cittaslow	8
3.2	Kulturmeieriet inkludert kulturskole	9
3.3	Den kulturelle skolesekken	10
3.4	Den kulturelle spaserstokken	11
3.5	Bibliotek og mediesamlingen	12
3.6	Hans Børli Selskapet.....	13
3.7	Sootkanalen	14
3.8	Vrangselvaprojektet.....	15
3.9	Grunnlovsjubileet 2014	16
3.10	Vekterveien.....	17
3.11	Eidskog Museum	18
3.12	Fredsplassen og Brennastua	19
3.13	Kirken	20
3.14	Kulturlandskap – Estetikk og arealpolitikk.....	21
4.	ANSVAR.....	22
4.1	Kommunens ansvar.....	22
4.2	Kulturbygg	22
5.	UTFORDRINGER OG VIRKEMIDLER.....	24
5.1.	Utfordringer	24
5.2.	Virkemidler	25
6.	KORTSIKTIG HANDLINGSPLAN 2010 - 2014.....	26
7.	LANGSIKTIG HANDLINGSPLAN 2010 – 2019	27
8.	REALISERING AV KOMMUNEDELPLAN	27
9.	OVERSIKT OVER LOVVERK, RETNINGSLINJER OG ANNET	
	OVERORDNET PLANVERK.....	27

1. Innledning

Kommunedelplan for kultur er en del av Eidskog kommunes kommuneplan og skal være retningsgivende for kommunes satsinger og prioriteringer på dette området i perioden 2010 – 2014.

En kommune som skal være attraktiv må ha et velutviklet kulturliv i vid forstand, derfor må kulturbudsjettet aldri få lov til å utvikle seg til å bli en salderingspost.

I en tid hvor det stadig blir tydeligere at mange av menneskenes viktigste behov ikke kan tilfredsstilles av materielle goder, står kultur og meningsfylt fritid fram som sentralt både for enkeltmenneskets livskvalitet og for samfunnets utvikling.

Opplevelser i barndom og ungdom skaper sterke bånd til så vel personer som steder. Det er da avgjørende at disse blir av positiv art. Dette er en investering i fremtiden som kommunen plikter å bidra til. Husk at kultur også kan fungere som forebyggende sosialt arbeid.

I den videste fortolkning kan ordet kultur være en sammenfattende betegnelse på de materielle eller åndelige foreteelser som danner forutsetningen for eller utgjør kjennemerket på et individs, et lands eller menneskehetens utvikling.

I snevrere forstand blir begrepet brukt om de ulike aktivitetene innenfor kulturlivet og kulturpolitikken når disse blir forstått som en avgrenset samfunnssektor. Det er på denne måten vi velger å bruke begrepet i denne planen. Det kan imidlertid hende at den vide og den snevre begrepsdefinisjon her og der vil overlappe hverandre.

Kommunedelplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv 2009-2019 dekker dette spesifikke område og er således å regne som et supplement til denne planen.

En kulturplan kan selvfølgelig ikke være uttømmende i sin beskrivelse eller i sine tilrådninger – da ville den aldri blitt ferdig.

Kultur er nemlig en åpen prosess som oppstår, vokser frem og er i stadig endring.

Kultur er som en kropp – en enhet – men allikevel bestående av flere lemmer, organer, celler etc.

Hvis vår kulturforståelse begrenser seg til overleveringer fra fortiden, vender vi ryggen til den kulturen vi lever i. Kulturen må være fremtidsrettet, men allikevel ta vare på kulturarven.

Kulturpolitikk i dag har vendt perspektivet bort fra konstruksjoner av en enhetlig felleskultur og beveget seg mot å legge til rette for en utvikling av kultur med utgangspunkt i det mangfoldet og den kompleksiteten som preger dagens kultursituasjon. Kulturen må tilpasse seg tid og rom.

Kommunens kultur- og idrettsliv er i stor grad avhengig av idealister og ildsjeler for å drive sin virksomhet. Denne innsatsen bidrar til identitet og tilhørighet, sosialt samvær, trivsel og følelsen av å være til nytte.

Kommunen har en viktig rolle som samarbeidspartner og tilrettelegger for et aktivt organisasjonsliv og økt frivillig innsats. Ulike tilskuddsordninger, tilrettelegging av bygg og anlegg, utleie av lokaler og utstyr er eksempler på viktige tilretteleggende tiltak. Kommunen driver også egne virksomheter som bibliotek og Ungdommens Hus.

1.1. Visjoner

- ***Vi skal ta ansvar for et sterkt og levedyktig samfunn – også for framtidens generasjoner.***
- ***I Eidskog skal trivsel og positive miljø- og kulturverdier legges til grunn for all aktivitet. Alt bør gjøres med refleksjon til fortiden og med tanke på framtida.***

1.2. Planens formål

- Skal være å utvikle en plan som på en enhetlig og sammenhengende måte beskriver kulturtilbudet i kommunen, slik at politikerne kan gjøre fornuftige valg.
- Vil være gjennom dertil avsatte midler, arbeidskraft og samarbeid, å støtte all positiv skaperkraft og utfoldelse som gjør at vi får et bedre samfunn å bo i. Kort sagt, bidra til en foredling av den menneskelige kropp og sjel, til nytte for samfunnet og den enkelte.
- Kan være, hvis ønskelig, å la deler av planen danne grunnlag for en publisasjon, beregnet på offentligheten, som kort informerer om hva kommunen har å tilby på kulturområdet.

1.3. Hovedmålsetting

- Alle i Eidskog skal på lik linje ha tilgang til kulturopplevelser av høy kvalitet.
- Det legges vekt på trivsel og identitetsbygging gjennom implementering av Cittaslow-bevegelsens kvaliteter.
- Det stimuleres til samarbeid og samkvem mellom innbyggerne på tvers av alder, yrke, inntekt, kjønn, hudfarge, politikk, religion etc.
- Folk i Eidskog skal via gode møteplasser kunne komme med aktive bidrag til positiv utvikling i egen kommune som for eksempel i et kulturråd.

1.4. Planprosess – Organisering av planarbeidet

Et viktig spørsmål vi måtte ta stilling til var om planen skulle være strategisk eller altomfattende?

En strategisk plan belyser bare de temaene eller områdene som er viktig og som må omhandles for å få til resultater. Innenfor planen må tiltak og programmer prioriteres, men man må også prioritere hvilke planarbeider som kommunen skal bruke ressurser på. Denne prioriteringen er en del av oppgaven folkevalgte, i samråd med administrasjonen må gjøre. En kommunedelplan er et verktøy som skal skapes for å gjøre mulig å ivareta oppgaven som folkevalgte i kommunen på en forsvarlig måte. Å lage en plan er ikke noe mål i seg selv.

Vi har lagt vekt på oversiktlig og en enhetlig og ryddig fremstilling i planen. Med tanke på kommunens nåværende mulighet til bruk av ressurser når det gjelder tid, penger og menneskelig kapasitet, må vårt valg være å lage en strategisk plan. Dette går klart nok ut over hvor omfattende planen skal være, men det er bestandig et forhold mellom innsats og resultat.

Følgende er også blitt lagt vekt på:

- *Fleksibilitet.* I dette ligger at prosessen er tilpasset den enkelte planleggingsoppgave en står overfor; at den ikke er mer omfattende og krevende enn det som er nødvendig, men tilstrekkelig grundig der en står overfor særlig kompliserte eller omstridte saker.
- *Forenkling.* Forbereder elementer av den eksisterende planprosessen og gjør planprosessen lettere å forstå og delta i selv om den ikke inneholder færre eller enklere elementer enn tidligere.

2. Bakgrunn / Sentrale politiske føringer

2.1 Bakgrunn

Bevisst kulturpåvirkning ligger i at det gir grunnlag for identitet og rotfeste, skaper forståelse av at egne tradisjoner representerer noe verdifullt, samt gir premisser for hvordan samfunnet skal utvikle seg videre.

Kultur er en viktig identitetsskaper. Kulturen og opplevelser i barndommen og ungdommen skaper sterke bånd til den lokale kulturen. Opplevelsene rundt det å bo på et sted med særpreg gir ofte større binding til stedet. Det er riktig å ta i bruk kulturminnene for å skape verdier som er sentrale for å videreutvikle lokalsamfunnene. Vi må sikre at viktige kulturhistoriske verdier ikke går tapt, og en avgjørende forutsetning er samarbeid mellom offentlig virksomhet og private aktører.

2.2 Sentrale politiske føringer

Kulturpolitikk fram mot 2014 (St.meld. nr. 48 (2002-2003)) trekker opp hovedlinjene for de kulturpolitiske prioriteringene 10 år fremover.

Hovedbudskapet er

- å holde frem en profesjonell kunst og den faglig forankrede kulturinnsats som er verdt i seg selv. Hvor kvalitet er avgjørende kriterium, for å bli prioritert i kulturpolitikken.

- Å legge til rette mangfoldet innenfor kulturlivet. Bredt spektrum av skapende, utøvende, dokumenterende og formidlende innsatser fra alle deler av kulturfeltet er en verdifull motvekt mot den ensrettede kraften ulike kommersielle krefter i samfunnet representerer.

Et aktivt og engasjerende kulturliv er viktig både på individ – og samfunnsnivå. Kultursektoren er kilde til kreativ inspirasjon, kunnskap og opplevelser for alle aldersgrupper – både for folk flest og for avgrensede grupper med særskilte interesser og behov.

Kulturbasert næringsliv (St.meld.22 (2004-2005)) i samarbeid mellom kultursektoren, næringslivet og andre aktører i kommunen. Forutsetningen blir felles interesser, mål og plikter for hvordan kulturen blir tatt hensyn til i planlegging og utbygging. Ambisjonene kan omsettes i praksis og de involverte føler et større eierskap til planene. Fremme veksten i de kulturbaserte næringene.

Frivillighet for alle (St.meld. nr. 39 (2006-2007) – uttrykker følgende: "Regjeringen vil understreke at den enkelte kommune bør utvikle en lokal frivillighetspolitikk. Det er videre viktig at en kommunal frivillighetspolitikk setter frivilligheten i sentrum, slik at den enkelte kommune legger til rette for at frivilligheten kan utvikle seg på egne premisser".

Det er viktig å synliggjøre betydningen av frivillig innsats, bedre grunnlaget for samhandling mellom kommune og lag og foreninger og gjennomføre tiltak som bidrar til å styrke rollen som samfunnsutvikler.

Eidskog kommune er en av ressurskommunene i Norge når det gjelder Universell utforming og vil være opptatt av tilgjengelighet for alle.

2.3 Lovgrunnlag

Kulturpolitikere og kulturadministrasjonen i Eidskog kommune skal forankre beslutninger, organisering av offentlige tilbud og planarbeid i det lovregulerte kulturfeltet og andre offentlige lovregulerte områder som har betydning for kommunen.

Den overordnede loven for kulturvirksomheten er "kulturloven" som i § 1 Formål sier:

Loven har til formål å fastlegge offentlig styresmaktens ansvar for å fremme og legge til rette for et bredt spekter av kulturvirksomhet, slik at alle kan få mulighet til å delta i kulturaktiviteter og oppleve et mangfoldig kulturuttrykk.

I § 4: Fylkeskommunens og kommunens oppgaver sier den:

Fylkeskommunen og kommunen skal sørge for økonomiske, organisatoriske, informerende og andre relevante virkemiddel og tiltak som fremmer og legger til rette for et bredt spekter av kulturvirksomhet regionalt og lokalt.

3. Planområder og begreper

3.1 Cittaslow

Planområde:	Cittaslow
Kjennetegn/kort historikk:	Cittaslow-bevegelsen ble stiftet i Italia i juli 2000. I dag er Eidskog kommune den tredje medlemskommunen i Norge etter Sokndal og Levanger. Eidskog kommune i samarbeid med Sokndal kommune har fått midler fra Kommunal- og regiondepartementet til småsamfunnssatsing, et prosjekt "Cittaslow – det gode liv i Sokndal og Eidskog."
Enkel situasjons - beskrivelse	I 2006 vedtok Eidskog kommunestyre å søke om medlemskap. Eidskog ble tatt opp som medlem i cittaslowbevegelsen i juni 2008.
Beskrivelse av mål for prosjektet:	Cittaslow bør fungere som en ideologisk overbygning for alt kulturarbeid i kommunen. Hovedmålet er å bedre livskvaliteten til innbyggerne og skape identitet til kommunen og stedet. Utgangspunktet for bevegelsen er sammen å ta vare på mangfoldet og de særtrekk hver kommune har. Cittaslow bygger på kvaliteter innenfor seks hovedområder ▪ Miljø ▪ Infrastruktur ▪ Stedsutvikling og dets kvalitet ▪ Lokal produksjon ▪ Gjestfrihet ▪ Bevissthet og engasjement
Ansvarshavende:	Eidskog Næringssservice KF, men det kreves bevissthet og engasjement for at vi sammen skal ta vare på "Eidskogsamfunnet"!

Visjon og mål:

3.2 Kulturmeieriet

		Planområde:	Kulturmeieriet
		Kjennetegn/kort historikk:	Kulturmeieriet er et fellesbegrep for kulturarbeidet i Eidskog kommune som består av: Kulturskole, Kulturformidling – sang/musikk/kunst; Ungdom og fritid; Den kulturelle skolesekken; Ungdommens hus; Ungdommens kulturmønstring; Kulturuka. Barn og unge blir i første rekke prioritert. Her kan de også møte voksne som har de samme aktiviteter og interesser som dem. Dette er med på å ivareta bygdas kulturelle arv og videreføre den til de neste generasjoner.
Visjon og mål:		Enkel situasjonsbeskrivelse:	Kulturmeieriet er et sted hvor Eidskogs innbyggere kan lære å utføre mer innen kulturfaget. Den fører videre den lokale kulturen og gradvis hever kvaliteten og folks kvalitetskrav til kulturlivet, og på denne måten gjøre livsinnholdet rikere for den enkelte eidskoging, gjøre kommunen til et enda bedre sted å bo. Kulturmeieriet jobber tett med lokale lag og foreninger, som aktiviserer både voksne og barn. Dette gjelder blant annet skolekorpsset, kunstforeningen, lydavis. Kulturmeieriet har ansvaret for Kulturuka og Ungdommens kulturmønstring i samarbeid med "kulturavdelingen" samt andre større og mindre arrangement i kommunen.
		Beskrivelse av mål for prosjektet:	• Kulturmeieriet skal gi et bredt tilbud innen de fleste vanlige kulturuttrykk; fra instrumental/vokalopplæring, kunstverkssted, kor og teater. • Representerer framtida og utdanner morgendagens kunstnere og kulturarbeidere innen de fleste kulturformer og kunstarter.
		Ansvarshavende:	Oppvekst og læring fra 01 01 2010

Foto: Ronald Jørgensen

3.3 Den kulturelle skolesekken

Visjon og mål:	Planområde:	Den kulturelle skolesekken
	Kjennetegn/kort historikk:	I skolens lovverk blir det understreket at skolen skal være et sted der barn og unge møter og får tilgang til profesjonell kunst og kultur av høy kvalitet og blir inspirert til egenaktivitet. Den kulturelle skolesekken finansieres med egne statsmidler og er et supplement til tradisjonell undervisning.
	Enkel situasjonsbeskrivelse:	En annerledes hverdag enn den pedagogiske. Opplevelser krydrer den pedagogiske hverdagen.
	Beskrivelse av mål for prosjektet:	• bidra til at elever i grunnskolen får et profesjonelt kulturtilbud • legge til rette for at elever i grunnskolen lettere skal få tilgang til, gjøre seg kjent med og få et positivt forhold til kunst- og kulturuttrykk av alle slag • bidra til å utvikle en helhetlig innlemmelse av kunstneriske og kulturelle uttrykk i realiseringen av skolens læringsmål • forankres i læreplanverket for den 10-årige grunnskolen (kunnskapsløftet).
	Ansvarshavende:	Oppvekst og læring, Kvinnemuset – Museene i Glåmdal / Hedmark Fylkesmuseum AS

Foto: Ingun Aastebøl

3.4 Den kulturelle spaserstokken

Planområde:		Den kulturelle spaserstokken
Visjon og mål:	Kjennetegn/kort historikk:	Kultur er et viktig virkemiddel i helseforebyggende arbeid. Kultur skaper trivsel og er viktig i en periode av livet der det sosiale og det kunstneriske ofte må nedprioriteres. Den kulturelle spaserstokken finansieres med egne statsmidler, og hver kommune må søke årlig til ulike tiltak rettet mot eldre.
	Enkel situasjonsbeskrivelse:	Eidskog kommune har fått midler til kulturtiltaket "Allsang på Svansen" som blir arrangert ved Eidskog Sykehjem høsten 2009.
	Beskrivelse av mål for prosjektet:	• Dette er et kulturtilbud for seniorer (60+) • Der hensikten er å gi alle seniorer i kommunen mulighet til å delta i kulturelle og sosiale aktiviteter. • Legge til rette for et økt samarbeid mellom kultursektoren og omsorgssektoren, slik at det kan utvikles gode kunst- og kulturprosjekter for eldre lokalt innenfor et mangfold av sjangere og uttrykk.
	Ansvarshavende:	Helse og omsorg og Stab og forvaltning i samarbeid med lag og foreninger

Foto: Kjell Gullberg

3.5 Bibliotek og mediesamlingen

Planområde:		Bibliotek og mediesamlinger
Kjennetegn/kort historikk:		Biblioteket ligger i sentrum på Skotterud og befinner seg faglig sett i skjæringspunktet mellom utdanning og annen kultur.
Visjon og mål:	Enkel situasjonsbeskrivelse:	Biblioteket er en av kommunens mest besøkte kulturinstitusjoner. Ved siden av å være et kulturelt treffsted, er biblioteket en viktig kunnskapsformidler. Biblioteket har internettilbud. Biblioteket er en arena for kulturarrangement, konserter og utstillinger.
	Beskrivelse av mål for prosjektene:	Biblioteket bør ha en sentral samfunnsrolle: • Skal bli et aktivt møtested for alle, og være en inspirerende møteplass for informasjonshenting, lesing, læring og opplevelse • Skal være en viktig møteplass for alle generasjoner, særlig skal barn og ungdom finne seg til rette der og bli flittige brukere • Skal fremstå til enhver tid som moderne med et variert utvalg av medier. Stubberud Kunnskapslaboratorium: I løpet av planperioden avklares framtidig organisering og bruk av samlingen.
	Ansvarshavende:	Eidskog kommune ved Stab og forvaltning

Foto: Eidskog kommune/Robert Eik

3.6 Hans Børli-selskapet

Planområde:		Hans Børli-selskapet
Visjon og mål:	Kjennetegn/kort historikk:	<i>Oppistun Børli</i> er Hans Børli's fødested og ligger på Fjellskogen i Eidskog kommune, på grensen mellom Hedmark og Akershus fylker. <i>Børheim</i> er dikterhjemmet til Hans Børli, det står slik det sto når han levde. Det er fortsatt i familiens eie. Den første søndagen i juni arrangerer Børli-selskapet "Junikveld" på Oppistun – en dag i kunstens, musikkens og diktets tegn. Det er av de største kulturelle enkeltarrangement i Eidskog.
	Enkel situasjonsbeskrivelse:	Hans Børli-selskapet ledes av et styre på 7 medlemmer. Selskapet leier plassen av A.S. Stangeskovene, som er grunneier Børli-selskapet har sitt eget Børlirom på biblioteket, det blir blant annet brukt til utstillinger og framvisning av diktene og fortellingene til Hans Børli, arkiv, møterom. Børli-selskapet har samlet inn betydelig materiale av og om Hans Børli. Dette omfatter bøker, brev, utklipp, lydbånd, film og video. Selskapet har alle utgitte enkelt bøker og den første av NRK's filmpresentasjoner av "Skogens dikter".
	Beskrivelse av mål for prosjektet:	• Samle, bevare og holde levende materiale og minner som belyser Hans Børli's liv og forfatterskap • I samarbeid med Børli-selskapet skal Eidskog kommune ta vare på det som Hans Børli har gitt oss. • Bruke Oppistu'n Børli som en fast kulturarena i Eidskog.
	Ansvarshavende:	Hans Børli-selskapet

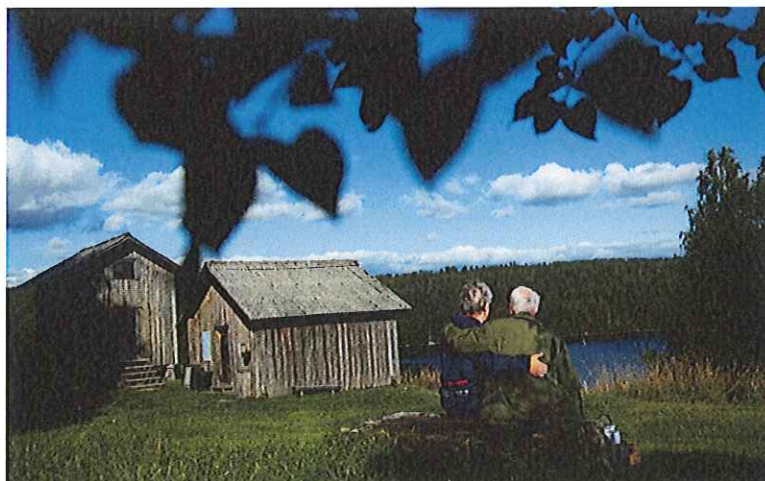

Foto: Eidskog kommune/Robert Eik

3.7 Sootkanalen

Planområde:		Sootkanalen
Kjennetegn/kort historikk:		Sootkanalen var Norges første og i sin tid største sluseanlegg for tømmerdrift. Det var i funksjon i perioden 1849–1930. Husmannssønnen Engebret Soot satte i gang bygging av kanalanlegget for å kunne frakte tømmer til Haldenvassdraget. Anlegget har rester etter 16 sluser, hestejernbane og tømmerrenne. Flere sluser er rekonstruert. Sootkanalen går fra Skjervangen i Eidskog til Setten i Aurskog-Høland. Sootkanalen berører to fylker og to kommuner. Det er samarbeid mellom Eidskog kommune og Aurskog-Høland kommune om prosjektet.
Visjon og mål:	Enkel situasjonsbeskrivelse:	Handlingsplanen for Sootkanalen 2006–2010 er ferdig utarbeidet, og ble godkjent i kommunestyret 21.12.05. Det er utarbeidet arbeidstegninger og anbudsdokument for restaurering av to sluser. Arbeidet med Sootkanalen vil bli et stort løft på kulturvernsektoren i denne regionen. Hvert år arrangeres Sootkanalmarsjen som går fra Tangen i Eidskog til Tangen på Setskog.
	Beskrivelse av mål for prosjektet:	• Vern av anlegg, sluser og utstyr for tømmerfløting og slusedrift i kanalens område. • Deler av anlegget skal restaureres. • Underlagsmaterialet skal brukes til å spre kunnskap om sluse- og tømmerdrift og bidra til vitenskapelig arbeid knyttet til anleggets historie.
	Ansvarshavende:	Styringsgruppen med medlemmer fra Eidskog og Aurskog-Høland.

Foto: Maja Samsonstuen

3.8 Vrangselvaprojektet

Visjon og mål:	Planområde:	Vrangselvaprojektet
	Kjennetegn/kort historikk:	Vrangselva har blitt brukt til fiske, krepsing og som transportåre. Et mangfold av næringsaktiviteter har vært og er knyttet til elva. Vrangselvaprojektet ble startet av Eidskog kommune med tidligere leder av "Fiskeressursene i Eidskog" i 1998. Prosjektet varte ut år 2000 og ble lagt på is på grunn av manglede ressurser. Høsten 2003 ble det på nytt innvilget et årsverk over en treårsperiode, ferdig 2006. Fra 2006 ble dette arbeidet videreført i et privat prosjekt. En styringsgruppe som består av grendeutviklingslagene: Åbøgen, Matrand og Skotterud og Magnor (Magnor GUL). Hovedfokus for Vrangselvaprojektet var tilgjengelighet til elva og å skape opplevelsesmål langs vassdraget, som gapahuker, badeplasser og bruer. Vi lever i en tid da behovet for rekreasjon og verdsetting av naturressursene stadig blir viktigere og en bevisst satsing på Vrangselva er på sin plass.
	Enkel situasjonsbeskrivelse:	Vrangselva har et stort brukergrunnlag, ca. $\frac{3}{4}$ av Eidskogs befolkning bor i nærheten av elva. Vrangselvaprojektet har kommet langt i arbeidet med en sammenhengende tursti langs Vrangselva fra Åbøgen til Magnor. Hensikten med prosjektet er å øke tiltrekningskraften til Eidskog kommune samtidig som befolkningen gis et mer allsidig aktivitetstilbud. I første omgang har tilrettelegging for friluftsliv, rekreasjon og fiske blitt prioritert.
	Beskrivelse av mål for prosjektet:	• Lage en sammenhengende tursti langs Vrangselva fra Åbøgen til Morokulien og tilrettelegge samme strekning for kanofart. • Gode fiskeplasser skal merkes, informeres om kulturminner og sikre det naturlige biologiske mangfoldet. • Etablere et skogopplevelsessenter (skogpark) ved elva. • Begrense forurensningen i elva. • Være til bruk for både lokalbefolkningen og tilreisende.
	Ansvarshavende:	Prosjektgruppen og grendelagene

3.9 Grunnlovsjubileet 2014

Planområde:		Grunnlovsjubileet 2014
Visjon og mål:	Kjennetegn/kort historikk:	I 2014 er det 200-årsjubileum for Grunnloven. 1814 var et svært spesielt år i Norges historie. Vi begynte året som en del av det enevelige kongedømmet Danmark-Norge og endte som en egen stat i union med Sverige. I mellomtida var vi sjølstendige og skaffet oss en egen grunnlov. Vi opplevde både krig og fred. I begynnelsen av august var det krigshandlinger i distriktet, og det ble utkjempet slag mellom norske og svenske styrker både på Matrand og Skotterud. Det er oberst Krebs og hans soldater som huskes; få historier knyttes til hvordan eidskogingene opplevde å ha krigen utenfor stuedøra.
	Enkel situasjonsbeskrivelse:	Det planlegges storstilt markering av grunnlovsjubileet på nasjonalt plan. For oss er det naturlig at markeringen blir todelt: - i forbindelse med 17. mai og feiringen av selve grunnloven - krigshandlingene i Kongsvinger og Eidskog 1.-5. august
	Beskrivelse av mål for prosjektet:	• Skape forståelse for de dramatiske hendelsene dette året og hvilken betydning dette fikk for ettertida. • Fokuserer både på grunnloven og utviklingen av Norge som nasjon og demokrati og hvordan krigshandlingene i vårt område påvirket lokalmiljøet og rikshistorien.
	Ansvarshavende:	Eidskog kommune ved Stab og forvaltning, Kvinnemuseet – Museene i Glåmdal/Hedmark Fylkesmuseum AS, Kongsvinger kommune, Kongsvinger festning

3.10 Vekterveien

Visjon og mål:	Planområde:	Vekterveien
	Kjennetegn/kort historikk:	Vekterveien er et privat initiativ for å etablere en trafikksikker, og trygg gang- og sykkelveg mellom tettstedene i Eidskog. Søknad ble sendt til Gjensidigestiftelsen med fokus på trafikksikkerhet i nærmiljøet. Søknaden ble innvilget og initiativtakerne allierte seg med lag og foreninger for å gjennomføre prosjektet. Vekterveien er etablert som et prosjektsamarbeid mellom grendutviklingslagene på Tobøl og Vestmarka og Vrangselvaprosjektet i samarbeid med Magnor næringshage. <i>"Høgåstunnelen"</i>, 90 m lang, er en del av Vekterveien, mellom Stangnes og Vestmarka. Den har tidligere vært en del av Paradisbanen som ble nedlagt på 1960 tallet
	Enkel situasjons beskrivelse:	Veiene vil skape trygge turmuligheter og binde sammen de ulike grendene på en ny måte. Valg av trasé blir utført i samarbeid med de respektive grunneiere. De enkelte grendeutviklingslag, med sin lokalkunnskap, håndterer dette. Traseen skal gå mellom Åbogen – Matrand - Magnor og mellom Skotterud – Vestmarka. Strekningen Skotterud – Stangnes er ennå ikke ferdigstilt.
	Beskrivelse av mål for prosjektet:	• Ferdig med Vekterveien mai 2010 • Komme i gang med opplevelsene / aktiviteter langs med veien i løpet av 2010
	Ansvarshavende:	Magnor Torg AS, Styringsgruppen

Foto: Ketil Grønnerud

3.11 Eidskog Museum

Visjon og mål:	Planområde:	Eidskog Museum
	Kjennetegn/kort historikk:	Fra 2006 ble Eidskog Museum en del av stiftelsen Kvinnemuseet – Museene i Glåmdal. Museumsstiftelsen har hovedsete på Kongsvinger. Fra 1. januar 2010 er Kvinnemuseet – Museene i Glåmdal en del av Hedmark fylkesmuseum AS. Eidskog Museum har beholdt det lokale eierskapet til sine bygninger og anlegg. Museet har kontor og utstillingslokaler i Skolemuseet på Matrand, samt utstillingslokaler på Eidskog Bygdetun Almenninga. Eidskog Museum er et økomuseum med hus/miljøer bevart i sitt opprinnelige miljø, med anlegg spredt over hele Eidskog. Anleggene gjenspeiler nærings- og samfunnsliv i Eidskog gjennom mange hundre år.
	Enkel situasjonsbeskrivelse:	Eidskog kommune og Kvinnemuseet – Museene i Glåmdal har inngått en partnerskapsavtale. Mot et årlig tilskudd får kommunen tilgang på museets fagkompetanse innenfor et bredt fagfelt. Museet er den utøvende instans for kulturvern faglig virksomhet i Eidskog kommune. Eidskog Museum har en omfattende årsprogram med en rekke arrangementer på de ulike anleggene. Museet har en stor stab av frivillige som hvert år legger ned mange tusen arbeidstimer ved museets anlegg.
	Beskrivelse av mål for prosjektet:	• Føre kulturarven videre til kommende generasjoner • Arbeide for allment kulturvern og kulturell virksomhet innen Eidskog kommune • Å bevare og styrke det frivillige engasjementet på lokalplanet
	Ansvarshavende:	Kvinnemuseet – Museene i Glåmdal/Eidskog Museum, Hedmark Fylkesmuseum AS

Foto: Even Strømman

3.12 Fredsplassen og Brennastua

Planområde:		Fredsplassen og Brennastua
Visjon og mål:	Kjennetegn/kort historikk:	Fredsplassen: Fredsplassen består av 12 dekar på hver side av grensen mellom Eda og Eidskog. Fredsmonumentet ble reist midt på grensen og innviet 16. august 1914. Det fikk en europeisk symbolverdi i og med utbruddet av 1. verdenskrig. Brennastua: Brennastua på Fredsplassen er et tradisjonelt midtkammer bygning fra ca. 1800-tallet. Den ble flyttet til Morokulien fra Dal ved Matrand i 1960. Brennastua var opprinnelig våningshuset på bruket Brenna nord for Matrand. Bygningen har også vært brukt til skysstasjon, arrestlokale og kommunestyresal.
	Enkel situasjonsbeskrivelse:	Fredsplassen: Til dags dato har monumentet stått som et fredssymbol. 16.august hvert år markeres årsdagen for innvielsen. Det er anlagt en minnelund – Ministerlunden – hvor utpekte gjester planter et tre som symbol på fredstanken. Brennastua: Brennastua trenger i dag et omfattende vedlikehold.
	Beskrivelse av mål for prosjektet:	• Utarbeide en vedlikeholdsplan for Brennastua • Utarbeide plan for bruken av Brennastua • Utarbeide en helhetlig plan for Fredsplassen i samarbeid med Eda kommune.
	Ansvarshavende:	Eidskog kommune, Eda kommune, Fredsplassens venner

Fredsplassen

Brennastua

Taket (inne)

Foto: Kjell Gullberg

3.13 Kirken

Planområde:		Kirken
Kjennetegn/kort historikk:		I dag har kommunen tre vigslede kirkerom: Eidskog kirke: Det har antagelig eksistert kirke på Matrand fra ca. 1100. Den nåværende er en korskirke fra 1665 med 350 sitteplasser. Tilhørende kirkestue. Vestmarka kirke: Langkirke fra 1883 med 300 sitteplasser. Tilhørende kirkestue. Magnor kirke: Langkirke fra 1923.
Visjon og mål:	Enkel situasjonsbeskrivelse:	De tre kirkegårdene i bygda inneholder synlige monumenter over våre liv etter døden, steder for ettertanke over slekt, venner og kjære som har forlatt oss. På Matrand er det nå også opprettet en minnelund. Kirkene blir ofte benyttet som lokaler i forbindelse med kor – og konsertarrangementer. Kirken i Eidskog bidrar positivt med en ikke liten del av kor – og musikklivet i kommunen gjennom Eidskog Vocalis. Kirken støtter også barne- og ungdomskoret TOBAGO økonomisk. Kirkene i Eidskog eies og drives av Eidskog Kirkelig Fellesråd med kommunalt tilskudd. Har eget budsjett.
	Beskrivelse av mål for prosjektet:	Samarbeidspartner med andre kulturinstitusjoner.
	Ansvarshavende:	Eidskog kirkelige fellesråd, Eidskog kommune

Vestmarka

Magnor

Eidskog

Foto: Kjell Gullberg

3.14 Kulturlandskap – Estetikk og arealpolitikk

Planområde:		Kulturlandskap – Estetikk og arealpolitikk
Visjon og mål:	Kjennetegn/kort historikk:	Kulturlandskap er et resultat av menneskets påvirkning av landskapet. Kunnskap om verdiene i kulturlandskapet er en forutsetning for god forvaltning. Våre historiske kulturminner og landskap kan i langt større grad brukes til identitetsskapende arbeid.
	Enkel situasjonsbeskrivelse:	I takt med rasjonaliseringen i landbruket faller flere arealer ut av aktiv drift og gror igjen. Disse mister mye av sitt biologiske mangfold og får i tillegg lavere estetisk verdi. Det er stadig et behov for kartlegging av kulturlandskap, kulturminner og biologisk mangfold. Det er også på enkelte felt nedlagt mye arbeid, særlig innenfor landbrukets kulturlandskap, men denne kunnskapen er lite tilgjengelig for allmennheten.
	Beskrivelse av mål for prosjektet:	• Kartlegge verdiene som ligger i kulturlandskapet. Et langsiktig og strukturert samarbeid er særlig viktig å få til mellom aktørene. Særlig viktig er det med en god plan for vedlikehold og bruk av de innsamlede dataene. • Sette inn tiltak (rydding) i sentrumsnære kulturlandskap og områder med potensiell god tilgjengelighet. • Sette inn tiltak i form av rydding, merking og informasjon for å bevare viktige kulturstier.
	Ansvarshavende:	Kultur og Miljø / Stab og forvaltning i samarbeid med Kvinnemuseet – Museene i Glåmdal, Hedmark Fylkesmuseum AS og Eidskog Landbruksforum.

Foto: Eidskog kommune/Robert Eik

4. Ansvar

4.1 Kommunens ansvar

De kommunale oppgavene vil først og fremst være å fungere som tilrettelegger, pådriver og koordinator. Dette gir kommunen et spesielt ansvar når det gjelder informasjon om bygdas kulturverdier og aktiviteter.

Kommunens kulturengasjement skal skje i nært samarbeid med kulturarbeidets aktører, det være seg personer, lag, foreninger, næringsliv eller andre i den hensikt å forsterke den gode dugnadstradisjonen vi har i Eidskog.

Det er de frivillige organisasjonene som "bærer" kulturlivet i kommunen, og samarbeid med disse er viktig for å skape en spennende, levende og trivelig kommune.

Eidskog kommune ønsker å samarbeide med alle lag og foreninger i kommunen til beste for alle bygdas innbyggere.

Dette kan kommunen bidra med:

- gi støtte til ildsjeler
- gi støtte og veiledning i planleggingsarbeid
- behandle søknader om økonomisk støtte
- hjelp til utfylling av søknader
- delta i kontaktskaping og nettverksbygging
- informasjon
- koordinering
- kursvirksomhet ved oppstart og drift av lag

Tiltak:

- representanter fra kulturavdelingen besøker "grendelagene" minst en gang pr. år
- 2 møter årlig, vår og høst, med lag og foreninger
- jevnlig kontakt med:
 - idrettsrådet i Eidskog
 - Eidskog Museum og Historielag/Eidskog Museum
- medarrangør / støttespiller i den årlige kulturuka
- Arrangere "internasjonal uke". Et kulturelt verksted i regi av Kulturmeieriet.
- koordinere arrangementer og bruk av Emmas plass i samarbeid med handelsstanden på Skotterud

4.2 Kulturbygg

Til tross for at Eidskog kommune mangler et "Kulturhus" i tradisjonell forstand, finnes en rekke kulturbygg og kulturarenaer i kommunen. Disse er jevnlig i bruk i kulturelle sammenhenger, både med kulturarrangementer og som samlingssted for lag- og foreninger.

Alle de lokale grendehusene/samfunnshusene/bedehusene sammen med de lokale idrettsanleggene er selve kjernen i det synlige kulturlivet. Aktivitetene her er av stor betydning for det lokale kulturliv.

I tillegg til disse finnes en rekke kommunale og andre offentlige bygg/steder som benyttes til kulturelle formål, bl.a.:

- Eidskog bibliotek
- Rådhusets festsal
- Morokulien Infosenter
- Magnor Torg
- Skolene/oppvekstsentrene
- Ungdommens Hus/Kulturskolen
- Kirkene og kirkestuene
- Emmas Plass m.fl.
- Bøndernes Hus
- Samfunnshus, bygdehus og grendehus
- Bedehus
- Paviljongen på Skotterud

5. Utfordringer og virkemidler

5.1. Utfordringer

Kulturloven trådte i kraft 1.8.2007 og gir klare grunnleggende føringer. Hovedbudskapet er at alle skal kunne delta i de kulturaktivitetene de er interessert i, og alle skal kunne få de opplevelsene de ønsker.

Det skal være rom både for kultur som fyller vår fritid og kultur som levevei. Mye kan utrettes med penger, men med begrensede midler er det viktig å se på organisering, på tilgjengelig fagkompetanse, på konsekvenser av vedtak fattet på ulike nivå, på helhet, sammenhenger og muligheter.

Beliggenhet

Eidskog ligger på grensen mellom Norge og Sverige, ved hovedkommunikasjonslinjene mellom landenes respektive hovedsteder. Denne særegenheten gir muligheter, men stiller også krav og forpliktelser som blir få andre kommuner til del.

Forebyggende barne- og ungdomsarbeid

Mange barn og unge har problemer med å finne seg til rette i dagens samfunn. Arbeidsløshet/uten skoletilbud og påfølgende tiltaksløshet forårsaker at mange faller utenom. For ikke å rekruttere til bruk av rusmidler og kriminalitet, er det lønnsomt for samfunnet å fange disse opp ved et bredt og godt tilrettelagt kulturtilbud.

Prinsippene i Den kulturelle skolesekken bør også brukes i barnehagene. Det er viktig å få lagt grunnlag for både estetiske interesser og idrettsaktiviteter. Positive tiltak for barn gjennom Kulturmeieriet.

Skape et nytt Ungdommens Hus med innhold og utforming som er tilpasset ungdom av i dag, som for eksempel medierom. Vesentlig å få Ungdommens Hus inn i økonomiplanarbeidet. Bør miljøarbeidere plasseres sentralt og hvor mange? Få med Ungdomsrådet.

- Ungdommens Hus skal være et sted å være for all ungdom
- Ungdommens Hus bør ha åpningstider og tilbud også til ungdom som ikke finner sin plass innenfor andre organiserte aktiviteter.

Næringsutvikling

Strategisk bruk av kulturelle ressurser som skal være en del av kommunens utviklingsstrategi.

Det bør kunne legges til rette for kultur og kulturminner som grunnlag for stedsutvikling. Det å lokke til seg næringsdrivende, få folk til å flytte til det sted hvor de kan få opplevelser og et levende kulturliv.

I tillegg se på mulighetene for å skape nye arbeidsplasser med utgangspunkt i eksisterende kulturminner og kulturmiljø.

Kulturbasert næringsliv i samarbeid med kultursektoren, næringslivet og andre aktører i kommunen. Forutsetningen blir felles interesser, mål og plikter for hvordan kulturen blir tatt hensyn til i planlegging og utbygging.

Konklusjon:

For at et økende antall personer skal kunne nyte godt av kulturtilbudene skal vi merke oss at framtiden vil gi oss en stadig eldre befolkning. Den gruppen av ungdom som ikke "fanges" inn av nåværende kulturtilbud bør også i større grad tilgodeses.

5.2. Virkemidler

Eidskog kommune:

- lokale kulturmidler
- grendeutviklingsfondet
- stipend for unge lovende utøvere av kulturaktiviteter
- kulturprisen

Nettadresser:

www.eidskog.kommune.no

www.eidskog.kommune.no

www.eidskog.kommune.no

www.eidskog.kommune.no

Hedmark fylkeskommune:

www.hedmark.org.no

- Spillermidler
- Kulturmidler
- Kulturelle skolesekken (regional pott)

Smil-midler (spesielle miljøtiltak i landbruket)

Rentemidler i skogbruket

Fylkesmannen i Hedmark
innlandsgis.no/fmhe

www.fylkesmannen.no

Hedmark musikkråd

www.musikk.no/hedmark

Kulturdepartementet

www.odin.dep.no

Miljøverndepartementet

Solofondet

www.solofondet.no

Frifondet

www.frifond.no

Norsk Kulturråd

www.kulturrad.no

Private fond

6. Kortsiktig handlingsplan 2010 - 2014

Kulturplanen skal ha et kortsiktig og et langsiktig perspektiv. Den langsiktige delen er knyttet til kommuneplanens målsetting. Den kortsiktige delen vil bli sett i lys av økonomiplanperioden(4 år) og rulleres hvert år samtidig med budsjettarbeidet.

Komiteen har valgt ut følgende prioriterte planområder i kortsiktig handlingsplan. Ansvarshavende må selv være delaktig i å utforme konkret målsetting og antatt kostnad i hver enkelt prosjekt.

PLANOMRÅDE	TIDS PERIODE	ANSVARLIG
VRANGSELVA	2006-2010	Prosjekt-gruppa og grendelagene
BIBLIOTEKET	2010-2013	Stab og Forvaltning
KULTURMEIERIET -UNGDOMMENS HUS	2010- 2013	Oppvekst og læring Kulturmeieriet
BØRLI	2010-2014	Hans Børli-selskapet
VEKTERVEGEN	2009-2010	Magnor Torg AS og Styringsgruppa
STUBBERUD KUNNSKAPS- LABORATORIUM	2009- 2013	Stiftelsen for Stubberud Kunnskaps laboratorium
GRUNNLOVS- JUBILEET 2014	2010-2014	Eidskog kommune, Kongsvinger kommune, Kvinnemuseet – Museene i Glåmdal, Kongsvinger festning
KULTURRÅD	2010	Kommune-styret

7. Langsiktig handlingsplan 2010 – 2019

PLANOMRÅDE	TIDS PERIODE	ANSVARLIG
MATRAND SOM KULTUR-HISTORISK SENTRUM	2012-2014	Ansvarlig for oppstart: Matrand Grendeutviklingslag
FREDSPLASSEN m/ Fredsmonumentet og Brennastua	2010 - 2019	Eidskog kommune, Eda kommune og Fredsplassens venner
SKOLEMUSEET	2012 - 2014	Eidskog Museum
DEN KULTURELLE SPASERSTOKKEN	2012 -	Helse og omsorg/ Stab og forvaltning i samarbeid med lag og foreninger
"INTERNASJONAL UKE"	2010 - 2019	Kulturmeieriet
KULTURLANDSKAP	Fortløpende	Eidskog kommune v/ kultur og miljø Eidskog Landbruksforum

8. Realisering av Kommunedelplan

Kommunedelplanen for kultur skal vedtas av kommunestyret og vil være retningsgivende for all utbygging og tiltak på denne sektoren. Langsiktig handlingsplan bør rulleres sammen med kommuneplanen. Kortsiktig handlingsplan innarbeides i årlig budsjettarbeid.

9. Oversikt over lovverk, retningslinjer og annet overordnet planverk

Lov om offentlige styresmakters ansvar for kulturverksemd (kulturloven) av 29.juni 2007 nr. 905
Lov om folkebibliotek av 20.12.85 nr. 108
Lov av 17.juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den videregående opplæring, § 13—6n om musikk- og kulturverksted
Lov om film og videogram av 15.05.87 nr. 21
Lov om kulturminner av 09.06.78 NR. 50

Retningslinjer og overordnede planverk (Forhold til andre planer)

St.meld. nr 48 (2002-2003) Kulturpolitikk fram mot 2014
(Trekker opp hovedlinjene for de kulturpolitiske prioriteringene 10 år fremover)
St.meld. nr. 22 (2004-2005) Kultur og næring
St.meld. 25 (2004-2005) Om regionalpolitikken
St.meld. nr. 16 (2004-2005) Leve med kulturminner
St.meld. nr. 39 (2006-2007) Frivillighet for alle
St.meld. nr. 8 (2007-2008) Kulturell skulesekk for framtida
Handlingsplan: Kultur og næring av 25.juni 2007
Håndbok for flerkulturelt arbeid: "Det globale i det lokale"

Kommunens egne planer:

Eidskog kommuneplan
Glåmdal regionråd: Samhandlingsplanen
Kommunedelplan – Idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv 2009 - 2019
Handlingsplan for Sootkanalen 2005-2010
Plan for den kulturelle skulesekken 2003-2007
Museumsplan for Kvinnemuseet – Solør-Odalmuseene 2006-2010
Oppvekstplan
Landbruksplan for Eidskog kommune 2003 - 2006
Strategisk næringslivsplan